

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto skupaj naprej . . . K 36—
pol leta 18—
četrt leta 9—
na mesec 3—

za Nemčijo:

celo leto naprej K 40—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 48—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravištvu (spodaj, dvoršče levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izloži vsak dan svojo izjavo in modelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer: 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vln., dvakrat po 11 vln., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vln., parje in zahvale (enak prostor) 20 vln. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vedno po nakazilu. Na samo pisemne naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 32— | četrt leta 8—
pol leta 16— | na mesec 2-70

Posamezna številka velja 14 vinarjev

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 34.

Izbrisane kronovinske meje.

Iz Celja, 20. januarja.

Zaradi nepriključnih voznih zvez se žal nisem mogel udeležiti shoda zaupnikov Narodne stranke v Mariboru, zato sem s tem večjim zanimanjem čital poročilo o shodu ter resolucije. Odkrito moram reči, da me je idejna stvarnost, ki se je kazala na shodu v debati in ki se kaže posebno v sklenjenih resolucijah, napolnila z velikim veseljem in ponosom. Da se je shod zavzel za našo deklaracijsko politiko, za združitev južnih Slovanov, je za narodno stranko samo po sebi umevno. Iskreno pa me je razveselila osobito resolucija o enotni jugoslovanski demokratski stranki ter o ustanovitvi skupne narodne organizacije, obstoječe iz zastopnikov vseh jugoslovanskih strank, jugoslovanskega narodnega odbora. Odkrito moram reči, da me že dolgo niso sklepi kakšnega političnega shoda navdali s takim zadovoljenjem.

Ko sem čital svoj čas v vašem cenilu članek dr. V. K. o enotni deklaracijski stranki, sem imel takoj občutek, da je šel ta strel, kakor je bil dobro mišljen, za nekaj korakov predaleč. Zakaj odstraniti nasprotstva v svetovnem naziranju glede kulturnih vprašanj ne more niti jugoslovanska deklaracija, in to tudi njena naloga ni. Povzročila je pač, da so ta vprašanja začasno stopila daleč v ozadje, zakaj v ospredju stoji danes vprašanje našega narodnega obstanka, vprašanje našega ujedinitvenja, kateremu vprašanju morajo trenutno biti podrejeni vsa druga. Ta vprašanja so povzročila naš enotni nastop po staro priznanem načelu, da morajo pasti vsi obziri na strankarske interese, kadar gre za skupna narodna vprašanja. V to svrhu zvariti ves slovenski narod v eno edino stranko, bi bilo voščeno visoko razvitemu političnemu življenju pri nas ne le nepotrebno, ampak v mnogih oziroma naravnost usodopolno. Kar je po svetovnih razmerah ločeno, naj ostane ločeno tudi v bodoče. Šlo je torej — in mariborski shod je to vprašanje popolnoma pravilno razumel in o njem odločil: 1. ustvariti eksekutivno vseh slovenskih deklaracijskih strank, ki naj bo najvišja instanca v narodnih vprašanjih, in 2. z ozirom na našo deklaracijsko politiko zensostaviti politično organizacijo naprednih elementov na slovenskem jugu.

Ne dvomim, da se bo zadeva skupne narodne eksekutive pri dobri volji na vseh straneh v najkrajšem času zadovoljivo rešila. Potreba, davno priznana in od merodajnih činiteljev našega političnega življenja s tehtnimi argumenti podprta, je nujna. Čujem, da je na strani V. L. S. dovolj razumevanja za nujnost zadeve, in če bodo tudi slovenski socialisti našli svoje slovensko srce, ni dvoma, da bo naše najvišje narodno predstavništvo v najkrajšem času pričelo funkcionirati in voditi ladjo naše narodne politike v vsestransko zadovoljivo smeri.

Za nas naprednjake odločilne važnosti je pa tudi uresničitev ene resolucije mariborskega shoda, tičeče se koncentracije vseh naprednih elementov na slovenskem jugu v jugoslovanski demokratski stranki. Kakor znano, se enako gibanje za zenojenje političnega življenja vrši tudi na Češkem, tam seveda z ozirom na neštete doslej obstoječe napredne politične organizacije veliko bolj komplicirano. Vendar se je tudi že tam našla baza za enako koncentracijo naprednih elementov. Znani češki državopravni politik dr. Hajn piše v časopisu „Neodvislost“ sledeče: »Ne gre za ustanovitev kakšne meščanske stranke, ki bi naj bila stanovska proti teži stanovski agrarni stranki ali razredni delavski stranki; gre za stranko vsenarodno in vsečeško. Le taka vsenarodna in vsečeška stranka bo res odgovorila časovni potrebi. Le taka stranka bo imela privlačnost in bo spajala vse tisoče in tisoče posameznikov, že davno v dozdajnih udeleženi strankah organiziranih, ali stoječih trajno izven njih, posameznikov brez razlike stanu in dežele. Če tudi pripadniki katere izmed dozdajnih strank bivajo večinoma po mestih, vendar je vedno bil in je njih velik del razkropljen po kmetijskih občinah; pripadniki, živeči v mestih, se ne čutijo nič bolj »meščan-

ske« nego se čutijo somišljeniki po kmetijskih občinah »kmetjske«, ampak njih čutenje je enotno z ozirom na isto politično prepričanje, katerega predmet ni korist mesta ali dežele, stana ali razreda, ampak korist naroda. Naravno je, da nobena dozdajnih strank ne bo svojega višjega značaja vsečeške in vsenarodne stranke hotela zamenjati za podrejeni značaj meščanske stranke. V teh besedah češkega politika je zadržan tudi program jugoslovanske demokratske stranke. Ne meščanska, ne agrarna, ne delavska, ne obrtniška: vsenarodna, jugoslovanska, zastopajoča politične in kulturne interese vseh stanov naroda, prepuščajoč boj za gospodarske interese posameznih stanov njih strokovnim, stanovskim organizacijam.

Glavno zaslug v resoluciji o ustanovitvi jugoslovanske demokratske stranke pa vidim v poudarku, ki ga ni mogoče dovolj poudariti, da v doslednem izvajanju naše deklaracije izbrisemo v našem političnem življenju že sedaj vse kronovinske meje. Za nas iste danes in v bodoče ne obstoje več, iz naših misli so izginile štajerska, kranjska, koroska itd. v naših mislih in v našem delu živi samo še edina, enotna Jugoslavija s svojo severno in zahodno obrambno fronto napram našim narodnim sovražnikom.

Pred zasedanjem parlamenta.

Proračunski odsek.

Dunaj, 21. januarja. Seja proračunskega odseka je potekla brez posebnih dogodkov. Končala se je debata o naslovu notranjega ministrstva. Glasovalo se ni. Poslanska zbornica se bo jutri bavila z drugim branjem proračuna, dasiravno odsek še ni končal specialne debate o bogočastju, nauku, ministrskem svetu, železnicah, ministrstvu za socialno skrb ter domobranstvu. Najbrže se bo proračunski odsek dal še nadaljni rok za pretež ter naslovov. Notranji minister grof Tögenburg je govoril o stavkah. Čutil je potrebo, stopiti v razgovor z odgovornimi zastopniki delavstva. S tem pa ni hotel doseči ničesar drugega, kakor da koristi splošnosti. Pri tem se je držal načela, da je treba v prvi vrsti poskrbeti, da država ne trpi še večje škode, kakor jo je trpela vsled zadnje stavke. Zato pa se ne sme govoriti o kapitulaciji državne avtoritete, če stopi vlada v pogajanja z možmi, ki zastavljajo vso svojo silo, da zadržijo gibanje v zakonitih mejah. Tudi ni vlada dala nobenih protustavnih koncesij. Obljubila ni ničesar brez sklicevanja na ustavne faktoje. Kar se je na političnem polju obljubilo, je edino to, da bo pospešila ono, kar je že pripravljeno. Na oktroi na tem polju pa vlada ne misli. Sicer pa bo dal natančnejša pojasnila v jutrišnji seji poslanske zbornice.

Poslanec Benkovič je kritiziral delovanje štajerskega namestnika in štajerskih političnih oblasti. Zlasti je kritiziral zapostavljanje Slovencev. Notranji minister grof Tögenburg je izjavil, da so poizvedbe na južnem štajerskem dognale, da se je godila mnogim ljudem huda krivica, da pa tega političnemu uradništvu ni mogoče očitati ter da mora zlasti zavrniti očitanja napram štajerskemu namestniku in napram nižjeavstrijskemu namestniku, ker da so zastavili vse svoje sile z najboljšo voljo.

Poslanec Pogačnik se je pritožil, da zvišanje preskrbovalnin na jugu še ni izvršeno.

O tozadevnih pritožbah jugoslovanskih poslancev bomo poročali, čim nam dojdejo podrobnejša poročila.

Posvetovanje slovenskih poslancev o zunanjem položaju.

Dunaj, 21. januarja. Predsedstvo Češkega svaza je imelo danes v navzočnosti zastopnikov jugoslovanskega kluba in ukrajinskega kluba posvetovanje o zunanjem položaju. Govorilo se je tudi o stavki in sklenilo, postaviti dve nujni vprašanji, eno glede mirovni-

razprav, drugo o praškem zborovanju poslancev in o zaplembi sklepov. Jugoslovani in Ukrajinci bodo podali o mirovni zadevi samostojna nujna vprašanja.

Deklaracija Nemcev s Češkega.

Dunaj, 21. januarja. Zveza Nemcev s Češkega poda jutri v poslanski zbornici nastopno izjavo: V velikem času, ko se odloča bodočnost narodov in držav in hočejo Čehi preobratno vojno silo izkoristiti zase in razdejeti Avstro-Ogrsko ter pahniti 2½ milijona Nemcev na Češkem pod jarem češko-slovaške države, izjavljamo zastopniki nemškega naroda na Češkem: Glede na svobodno razvijanje naroda, ki je dosegljivo samo po narodni samopravi, zahtevamo Nemci s Češkega znova ustanovitev samostojne province nemško-češke z vsemi svojimi pravicami in uredbami kronovine v okvirju avstrijskega cesarstva in brez vsakršne odvisnosti od češkega dela. Izjavljamo, da ne priznavamo več deželnega zbora češkega kraljevstva in ga tudi ne bomo več trpeli. Mi zahtevamo za nemško-češko provinco svoj lastni deželni zastop na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice. Zahtevamo odpolniti vseh čeških državnih uradnikov in slug, kakor tudi vseh javnih uslužbenecv češke narodnosti iz nemškega dela dežele. Zahtevamo izključno veljavo nemškega jezika v uradu in šoli med Nemci na Češkem. Čas potrepljivosti je minul in vsako odlašanje z naše strani bi bilo enako zločinu na lastnem narodu.

Razpoloženje v nemških krogih pred otvoritvijo parlamenta.

Dunaj, 21. januarja. Razpoloženje v nemških krogih poslanske zbornice je jako razburjeno. Ze v dopoldanskih urah so razpravljali številni poslanci dogodke zadnjih dni in obljube vlade socialnim demokratom. Dunajski svobodomislci hočejo glasovati proti proračunu. Sklepi drugih strank se naznačijo tekom dneva.

Konec stavke.

Kakor znano, je prišlo do sporazuma med vlado in delavskimi voditelji. Ti so nato pozvali delavstvo, da naj se vrne na delo. Vršilo se je na Dunaju dne 20. t. m. popoldne v raznih okrajih mnogo zborovanj ter je prišlo na mnogih shodih do protesta delavstva proti končanju stavke. Zborovanja so se vršila tudi še dne 21. t. m. ter se je na več zborovanjih zlasti v Favoritenu izrekla želja, da naj se stavka v znak protesta proti stališču strankarskega vodstva nadaljuje. Šele v torek naj se delavci vrnejo na delo. Vsi tedaj je prišlo večerj le do delne ustavitve stavke ter je delavstvo v večini dunajskih okrajev stavkalo naprej v znak protesta proti strankarskem vodstvu. Ustvarili sta se na ta način dve skupini in sicer manjša skupina, ki je ostala zvesta strankarskemu vodstvu in hoče zopet pričeti z delom, in večja skupina radikalno mislečih, ki zahteva brezpogojno nadaljevanje stavke. K tej zadnji skupini spadajo predvsem žene. Na delo se je včeraj vrnilo nekako 60% delavcev, municijni in kovinarski delavci pa stavkajo naprej. V 5000 obratih s 130.000 delavci je včeraj delo še vedno počivalo.

Učiteljske draginjske doliade.

Deželni odbornik gosp. dr. Triller je stavil v včerajšnji seji deželnega odbora sledeči predlog:

Ker c. k. vlada še vedno ni izposlovala in nakazala ljudskošolskemu učitelstvu iz državnih sredstev prepotrebni rednih draginjskih doklad, temveč le enkratni nabavi prispevek, ker pa na drugi strani po neznanosti, vedno naraščajoči draginji provzročeno bedno stanje učitelstva ne prenaša nobenega odlašanja več, bo deželni odbor brez vsakega prejuda za svoj načelni sklep z dne 15. decembra 1917 nakazoval in izplačeval vsemu ljudskemu in meščanskemu učitelstvu, aktivno služujočemu in vpokojenemu tudi od 1. januarja 1918 vnaprej draginjsko doklado v isti izmeri in po istih načelih kakor v II. polletju 1917 predhodoma iz deželnih sredstev. Dne 1. t. m. zadale

obroke je nemudoma izplačati. Deželni odbor pa naglašja, da dežela s tem splira le dolžnost države ter upa za trdno, da bo c. k. vlada čim hitreje izposlovala prevzete učiteljskih draginjskih doklad po državi ter bo potem refundirala deželi to, kar bo le - ta izdala in založila na podlagi predstoječega sklepa iz deželnih sredstev.

O tem predlogu bo razpravljal in sklepal deželni odbor v svoji prihodnji seji.

Ustavodajni zbor razgnan. Boji v Petrogradu.

Amsterdam, 20. januarja. Reuter poroča iz Petrograda 18. januarja: Ruski ustavodajni zbor je bil ob 4. popoldne od predsednika centralnega komiteja vseh sovjetov Sverdlova odpravljen. Stiri ure prej so maksimalisti napadli demonstracijski sprevod za obrambo konstituante ter mu izrgale zastavo. Na prvo povelje za streljanje je začelo streljati moštvo neke strojne puške ter usmrtilo mnogo oseb, med njimi člana izvršilnega odbora vojaških delegatov Boganova. Mnogo oseb, med njimi tudi žene, je bilo aretiranih.

Amsterdam, 18. januarja. (Kor. ur.) Boljševiki pozivljajo občinstvo, da naj ostane doma in da naj ne pomaga takozvanim socialističnim strankam, ki so orodje obupanil privilegiranih razredov. Zatrjuje se, da sta Šavenkov in Pilonenko, ki sta se dosedaj mudila pri Kaljedinu, vrnila v Petrograd. Vsem mestu vlada črna napetost, ki jo je bilo tudi pri prejšnjih nemirih opaziti.

Petrograd, 18. januarja. Zadnjo noč je bilo več sto oseb aretiranih. Danes dopoldne je prišlo v več mestnih delih do pravih polničnih bitk, v katerih se je streljalo s puškami in strojnimi puškami. Na več točkah so napravljene bariкаде. Oboroženi meščani se bore z rdečo gardo. Takoj v prvih urah je bilo mnogo mrtvih in ranjenih. Številni pomorščaki iz Kronstata z vojnih ladij, ki so zasidrane na Nevi, se udeležujejo bojev. Sila bojev vedno narašča. Pristasi Ljeningova so napadli demonstrirajoče socialno-revolucionarne delavce. Ljeningovci so metali na sprevod s strel bomb ter v salvah streljali na delavstvo, ki je demonstriralo za konstituantno. V obrambo Tauriske palače so postavljene strojne puške. Pet dni je že ustavljen ves cestnoželezniški promet.

Petrograd, 20. januarja. (Kor. ur.) Agentura. Dekret o razpustu ustavodajnega zbora se glasi: Ruska revolucija je ustvarila delavske kmetijske in vojaške soviete kot organizacije vseh izkoriščenih razredov, ki more edina voditi razredni boj za popolno politično in gospodarsko osvoboditev. Tekom prvega časa so se pomnožili in ojačili sovjeti, ki so spregledali brezplodnost misli sporazuma z meščanstvom in varljivo parlamentarno obliko demokracije meščanstva ter prišli do spoznanja, da je nemogoče priti do osvoboditve tlačanih razredov, ne da bi prelomili z vsemi možnimi kompromisi. Na ta način je prišlo do oktobrske revolucije, ki je dala vso moč sovjetom. Ustavodajni zbor, ki je izšel iz volitev, se je izkazal kot izraz starega režima, ko je meščanstvo imelo v rokah moč. Pri tem ljudstvo, ki je glasovalo za socialne revolucionarje, ni moglo razločati med socialnimi revolucionarji levice, pristajajo socializma. Tako je morala biti ta ustavodajna skupščina krona meščanske republike s tem, da je dala moč sovjetom ter potom njih ustvarila opozicijo izkoriščanju izkoriščenih razredov proti izkoriščevalcem. Delavski razredi so prišli do prepričanja, da je odklenalo staremu meščanskemu parlamentarnemu, ker je nezdružljiv z nalogami socializma in da more le uredba, kakršno najdemo v sovjetih, premagati opozicijo bogatih razredov in ustvariti socialistično podlago. Neprijetno je avtoriteto republikanskih sovjetov in izročitev dosežene svobode ustavodajnemu zboru in meščanstvu je korak nazaj in bankrot delavske in kmetijske revolucije. V konstituenti, ki je bila otvorjena dne 18. januarja, so imeli iz znanih vzrokov socialni revolucionarji desnice stranka Kerjenskega, Czernova in Aksencijeva, večino. Samo ob sebi umevno je ta frakcija od-

klanjala razpravo o jasnem in pravičnem programu glavnega izvršilnega odbora ter priznati razglasitev pravic izkoriščenih strank, oktobrsko revolucijo in avtoriteto sovjetov. Tako je konstituanta raztrgala zvezo z republikanskimi sovjeti Rusije. Tako je bil nezogiben izstop boljševikov in socialnih revolucionarjev levice, ki imajo veliko večino v sovjetih. Ker so socialni revolucionarji desnice odkrito nastopili proti avtoriteti sovjetov ter dejansko podpirali opozicijo izkoriščevalcev, je jasno, da bi v ustavodajnem zboru ostali del poslancev podpiral le proti-revolucijo buržoazije v njenem cilju, da odpravi soviete. Glavni izvršilni odsek zato odredil razpust ustavodajnega zbora.

Stockholm, 21. januarja. (Kor. ur.) Ruski ustavodajni zbor se je otvoril pred prenapolnjeno galerijo. Prvi hrupni prizori so se vršili, ko je socialni revolucionar Sverdlov otvoril sejo ter prebral izjavo socialnih revolucionarjev. Izvolitev Czernova za predsednika je pokazala, da so boljševiki v manjšini in že tedaj je bilo jasno, da je usoda ustavodajnega zbora zapetena. Govor Czernova je napravil globok utisk. Buharin je skušal ta utis zmanjšati z boljševiško proklamacijo proti buržoaziji. Naznanil je, da se bodo boljševiki v bodoče oficijalno nazivali »komunistična stranka«. Nato je pod silnim protestom govoril Čereteli proti boljševikom. O polnoči so bile debate končane, nakar je ustavodajni zbor odklonil resolucijo eksekutivnega komiteja. Boljševiki in socialni revolucionarji levica so imeli nato skupno posvetovanje, nakar so se vrnili v dvorano ter izjavili, da ne morejo delati skupaj s protirevolucionarnimi skupinami konstituante. Odlili so nato v Smolni institut in kmalu nato so prišli mornarji ter pregnali člane konstituante iz Tauriske palače.

Amsterdam, 21. januarja. (Kor. ur.) Reuter poroča iz Petrograda: Tu smatramo za verjetno, da se bodo sovjeti in maksimalistični člani konstituante sestali kot nov ustavodajni zbor pod imenom »narodni konvent«. V debatah v ustavodajnem zboru je prišlo do razburljivih nastopov. Neki član ustavodajnega zbora je z revolucijem pometil na socialističnega voditelja Čeretelja. Razorožili so ga. Na Litejnem prospektu je prišlo popoldne, ko je množica na padla člane ustavodajnega zbora, do streljanja. Med napadali so bili povsem čimoma pomorščaki. Več oseb je bilo usmrčenih ali ranjenih. Člani rdeče garde so izrgali demonstrantom zastavo in jo sežgali. Neki vojak, ki je nosil zastavo, se je ustavljal sredi nacisti ter klical: »Tri leta sem bil na fronti, ubite me, če me hočete.« Neki vojak rdeče garde ga je ustrelil. Med demonstranti je bilo mnogo žen in deklet, za orožje nezmožnih vojakov, ter stavkajočih nastavljenecv javnih obratov mestne uprave in bank.

Petrograd, 19. januarja. (Kor. ur.) Agentura. Boljševiki so v ustavodajnem zboru podali tole izjavo: Velika večina delajoče Rusije, delavci, kmetje in vojak, se je obrnila do ustavodajnega zbora z zahtevo, da naj prizna uspehe oktobrske revolucije: Odredbo sovjetov o razdelitvi zemljišč, o miru in delavski kontroli in predvsem o avtoriteti sovjetov, delavcev, kmetov in vojakov. Centralni izvršilni odbor je, izvršujoč voljo velike večine robotajočih razredov Rusije, predlagal, da naj ustavodajni zbor prizna to voljo. Večina ustavodajnega zbora je v sporazumu z zahtevami meščanskih razredov odklonila ta predlog ter izzvala delavce vse Rusije. V ustavodajnem zboru vodi večina socialnih revolucionarjev desnice, stranka Kerjenskega, Aksencijeva in Czernova stranka, ki se imenuje socialno in revolucionarno, boj meščanskega elementa proti revoluciji. Ustavodajni zbor v svoji sedanjosti sestavi je slika razmerja moči pred oktobersko revolucijo. Njena sedanja večina, ki je proti revoluciji, je izvoljena na podlagi starih strankarskih listin ter se upira gibanju delavcev in kmetov. Debata današnjega dneva je pokazala, da stranka socialnih revolucionarjev desnice, ki je pitala ljudstvo za časa Kerjenskega s praznimi obljubami, ljudstvo vse bolj objublja, da pa je v resnici odločena bojevati se proti avtoriteti sovjetov, delavcev, kmetov in vojakov, proti socialističnim od-

Aprovizacija.

